

HIRDETME NYEK.

előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok, valamint a lap szerle mi részét illető minden közlemények s de intéendők.

Bérmertelen levelek csak ismert kézektől fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben háshoz kordva vagy vidékre postán küldve:

Table with subscription rates: Egész évre 10 frt - kr., Félévre 5 frt - kr., Negyedévre 2 frt 50 kr., Egy hóra 1 frt - kr.

Hirdetési díj:

Öt-hasábo petitor egyszeri beiktatásáért 5kr. Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr. Nyiltér 4 hasábo petitorért 30 kr. Hirdetést vagy reklamot magában foglalaj udonásg sora 50 krajosár.

XIV. évfolyam 1887.

Debreczen. Hétfő, május 2.

84. szám.

Zivatar.

Budapest, ápril 30.

A tavasz hirtelen és nyárias melegséggel köszöntött be. A minap még jégvirágok tapadtak ablakunkra, ma már a verejték gyöngyözik homlokunkon. Gyakran viharföllegek tornyosulnak az égen és a zivatar is beköszönt helylyel-közrel: vad vihar vágtat végig a házak sorai között, éjjelenként rémesen nyikorogtatva a rozsdás szélkakasokat, és süri záport zúdítva a járókelők nyaka közé. Szinte azt hinnők, hogy nyár van már, csak a magva hiányzik a látszatnak. A menydörgés zaja nem kíséri a természet dühöngését, a villám nem csap le szemet kápráztatva cikázásával, megdöbentve csattanásával. Hanem a mi most elmi rad, az még meg fog jönni; hiszen még csak áprilist járjuk, — majd a kánikulában, a zivatark valódi szezon. jában!

Szakasztott ilyen benyomást kelt az a francia-német affaire, a mely néhány napig ideges izgatottságban tartotta egész Európát. Ez a korán született zivatar annyira magában egyesítette az igazi, a komoly kitérésnek minden jelét, hogy rakoncátlanokdása közben voltak pillanatok, a mikor a leghiggadtabb politikusok is aggódva nézték az események bonyolódását és nem tartották lehetetlennek, hogy lecsap a menykő s az elektromos szikra lángba borítja egész Európát.

A föllegek azonban elvonultak szerencsésen. Az aggodalom, ha nem is volt épen indokolatlan, utólagosan alaptalannak bizonyult. Es ma, mikor tudjuk hogy Schnaebelt visszakapta a szabadságát, megkönnyebbülten lélegzünk föl; mert ez a politikai zivatar is hasonló maradt áprilisi testvéreire, a légköri zivatarkhoz. Tant de pruit pour une omelette!

Most már gnyolódhatunk az elmúlt napok rémlátásai felett. A veszedelem ismét megszűnt közvetlenül fenyegetni, habár maga a veszedelem létezik, még pedig nagyon kelletlen formákban. Ezt éppen az utolsó napok eseményei minden kétségen fölül helyezték.

Minek burkolózzunk homályba? Miért tadjuk el azt, a mit maskirozni idig-óráig talán lehetne, nem létezővé tenni azonban ugy is képtelenség? Miért kövessük a struce politikáját, behunyva szemünket és nem látva azt, a mit látunk kell? Ez hiábavaló igyekezet volna és hibás is egyszersmind.

A Schnaebelle-ügy éles világosságot vetett a francia-német viszonyoknak olyan körülményeire, a miket eddig inkább csak sejtettük, hogy most annál bizonyosabban tássuk azokat. Hogy a revanche eszméje folytonosan él és élveztetik a francziák szívében; hogy Németország gyanakvó szemmel nézi a bosszuvágyó Franciaországot; hogy a párisi kormány politikailag és katonailag egyaránt készül a bosszuálló csapásra és Németorságra a készülődésben egy lépéssel se marad el védelmes szomszédja mögött. Ezek olyan tények, a miket régtől fogva tud az egész világ. Hanem az a titkos aknamunka, a mely a franczia-német határon folyik, egész veszedelmeségében csak most lépett a megijedt publikum elé a Schnaebelle-affere szíveségéből.

Különösen most mikor ez az ügy magára néve elintéztnek tekinthető, kevésbé érdekel bárkit is tengenyi részlete a Schnaebelle ur elfogatásának.

Törbe csalták-e vagy nem, hány méternyire fogták el a határköztől, miképen tették rá kezüket a német rendőrök, stb. Kibánja mindezt? Terhes volt olvasásuk már akkor, mikor tetőpontján állott a konfliktus, és mindezek az adatok meglehetősen értéktelenek is, mert tudta mindenki, hogy tekintet nélkül a mellékkörülményekre, a vizsály elintézése kizárólag attól függ: akarnak-e háborút már most akár Berlinben, akár Párisban.

Most még nem. Tehát Schnaebelt szabadon eresztették. A határőr elmegy. A tanúság az ő esetéből azonban megmaradt.

Es ez a tanúság nagyon becses. Megéri a néhány nap nyugtalanságot. Megtanulunk belőle, hogy a franczia-német határon olyan üzemek folynak, a mik minden perczen komoly összeütközés kiinduló-pontjául szolgálhatnak. Megtanulunk belőle, hogy a feszültség a németek és francziák között nem olyan bizonytalan mennyiség, a melylyel számolni nem lehet, hanem egy nagyon is pozitív tényező, a mely akár ma, akár holnap akcióba léphet. A revanche eszméje belevésődött minden franczia lelkébe és szívébe s elevenebb a németek gyűlölése ma, mint valaha. A viszonyok félreismerésén alapult azoknak a reménykedése, a kik arra számítottak, hogy a német kard által ütött seb be fog hegedni, hogy a boszu szava el fog nému ni. A seb élesen sajog, a boszu szava hangosan kiált Németország ellen. Eszrevehettük a párisi jelentéseken, a mik a Schnaebelle-ügy egyes fázisai által ott keltett benyomásokot és hangulatokat festették; észrevehettük a kölcsönös kémskedésekből, a folytonos, titkos készülődésekből, a mikről a Schnaebelle ügy rántotta le a leplet.

Ez a tanulság ebből a különös történetből, a mely egy hétre híres emberré tette a pont-á-mousson franczia határört.

Ujából látjuk, hogy a német franczia gyűlölködés a veszedelemnek állandó forrását képezi Európára néve. Hiába áltatjuk magunkat; a mig a francziák és németek el nem intézik a maguk baját, a mig véglegesen le nem számolnak egymással, addig hiu erőlködés a béke biztosításáról ábrándozni. Minden nap újabb bizonyossággal szolgál egyik legkiválóbb diplomátának mondására néve a mit néhány hónappal ezelőtt hallottam tőle:

„A kelettől nem félek. De a nyugatról senki sem állhat jót.“

Szokolay Kornél.

Meddig tart a magyar országgyűlés? Budapestről jelentik a Pol. Corr.-nek: Nincs ugyan még végleges határozata a kormány-nak, de a magyar kormánykörökben az a nézet van mégis elterjedve, hogy a magyar képviselőház csak egy pár ülésre jöu még össze s több kész reform-törvényjavaslatot elhalasztanak a jövő ülésükre. — Az országban uralkodó hangulatról s a választási mozgalmakról a kormányhoz igea kedvező hírek érkeznek.

A kiegyezés ügye. Budapestről írják a Pol. Corr.-nek: A magyar kormány törvényjavaslata quótára vonatkozólag már kész s oly értelemben van szerkesztve, hogy mindegyik törvényhozás fentartja az eddigi formát az illető ettérésekkel. A jelen ülés-szakban a kereskedelmi szerződés, a váltó-rifa s a banktörvény is el fognak intézteni. A mi Lloyd-és a szabadalom-kérdést illeti, ezek most szűnhetnek. A Lloyd-kérdésben május hó 15-én jönnek össze a két kormány szakközvegi újabb értekezletekre. A szeszdó-kérdésben a magyar pénzügyminiszter május hó 5-ikére hívott össze áukatett. Ugy a re-

form sikerében, mint a provizorium létrejütésében hisznek a magyar kormány kimerítő előtanulmányokat tett.

A Schnaebelle-ügy eivan intézve. A sokat emlegetett pagnyi rendőrbiztos — mint már távirataink jeleztek is — a straszburgi vizsgálóbíró rendeletéből szabadon bocsátották. Schnaebelle éjfélok a gyorsvonattal Arson és Nov-anton át Pagnyba utazott. A szabadon bocsátási rendelet esti 9 órakor érkezett rendeltetési helyére. Schnaebelle a vonat elindulásának idejéig akadálytalanul járt kelt az indóház éttermében s kevéssel a vonat elindulása előtt a vonat utolsó kocsiájában foglalt helyet. Az elindulás rendezavarás nélkül folyt le; a pályaudvaron alig 30 személy volt jelen.

A párisi lapok szerencsét kívánnak az országnak a Schnaebelle-ügy kedvező kimenetele alkalmából, és különösen Flo urens külügyminiszter esélyességét és erélyét dicserik s végre azt a következtetést vonják le ezen eseményből, hogy az éber figyelmet meg kell kettőztetni, hogy mind a féle meglepetés kikerülhető legyen.

Azt hiszik, hogy Schnaebelle és Gautsch állomásaikról egyedülleg ált fognak helyzetetni.

Berlinből jelentik, hogy Herbeté franczia nagykövet 14 napi szabadságot kapott, hogy Franciaországba utazó családját elkísérhesse és ma délben Berlinből Párisba utazott.

Az angol lapok megelégedésüknek adnak kifejezést a Schnaebelle-ügy békés kimenetele felett és a német császár békeszeretetének teljes elismerésével adóznak. — A „Morning Post“ szerint a német császár nagylelkűsége azt mutatja, hogy Franciaország most inkább kötelezve van, mint valaha volt, hogy a hatalmas szomszédal szemben egyenes és loyális politikát folytasson. — A Daily Telegraph reméli hogy az esemény megfogja szabadítani a franczia kedélyeket azon gyanutól, mintha Bismarck herczeg Franciaországot provokálni akarná. A legkevesebb, a mit Franciaország tehet, az hogy tartózkodjék ilyenmű esetek előidézésétől.

Schnaebelle szabadonbocsátásáról még azt említt fel, hogy Vilmos császár szombaton délután egy negyed 5 órakor írta alá a Schnaebelle szabadonbocsátására vonatkozó rendeletet.

Magyarország quótája és a közös hadsereg.

Az osztrák publicistikában a quotatárgyalások befejeztének alkalmából felette különös elmélet merült fel. E szerint tisztán a nagylelkűség cselekedete lenne, ha Ausztria az eddigi quotakulcsot megtartja, és pedig következő okokból:

Magyarország a monarchia közösuégi kiadásához 31,4%-ot fizet; ezen közösuégi kiadásokból azonban az oroszánrészi hadsereg szükségleteire esik; miután pedig Magyarország a hadsereg legényességéhez akkora jutalékot szolgáltat, mely mintegy 13%-kal magasabb, mint quotakulcsa, ebből tehát az következik, hogy Ausztriának kell a Magyarországról felállított csapatok nem jelentéktelen részének élelmezési kiütségeit fedezni. Es most ezen csodálatos logika folyamán azt kérdezik, hogy mint jön Ausztrai arra, hogy a magyar hadjutalék egy részét otartsa s végül meg épenséggel azon eredményre jut a szerző, hogy a közösuégi kiadások igazságos kiadása csupán ez lenne, mely mindkét részről az adott hadjutalék irányának megfelelően.

Ezen okoskodás olyan abszurdum, hogy tarthatatlanságnak mindkire néve azonnal szamba ötlőnek kell lennie. De miután oly tekintélyes lapból indult ki, mint a „Neue freie Presse“ s nehogy oly szinben tűnjék föl a dolog, mintha Magyarország a fenti teoria ellen tárgyilagossal ellenvetést felhozni nem tudna, és hogy végül ezen indítvány mindjárt kezdetben megczáfoltassék, minthogy különbea 10 év mulva sajnálatos elmezavar lehetne a következménye s egy újabb megjegyzést a quota tekintetében nagyon is megnehezítne: jónak látva a „Correspondenz“ azon nézeteit, melyek Magyarország irányadó politikai körében uralkodnak, a következőben válaszol: Mi haszna lehet abból Ausz-

triának, ha arra utal, hogy a Magyarország által teljesítendő hozzájárulás kulcsa a hadjutalékra néve magasabb, mint a közösuégi kiadásokból reá eső quota: azt nehéz megérteni. Ha a „Neue freie Presse“-nek gondot okoz az, hogy Magyarország a hadseregnek nagyobb véradót szolgálhat, mint pénzbelit, ugy nagyon könnyű rajta segíteni; az ellen, hogy Magyarország a hadseregbe ne állítson több embert, mint a mennyit a rá eső quótából élelmezni, felzerelni s felfegyverezni lehet, az országban bizonynyal egyetlen hang sem fog emelkedni. De abból, hogy hadjutalékunk kulcsa magasabb, mint quotánké, indokot kovacsolni Magyarországnak a közös budget keretében magasabb megterheltesére semmi esetre sem állhat meg.

Ha Magyarország az egész hadjutalék költségeit fedezni győzi, akkor épen semmi ok sem forog fenn ezen legényeséget a közös hadseregbe küldeni: mert akkor Magyarország ugyanazon nagy költséggel önálló hadsereget tarthatna, mely ély oly erős lenne, mint az a hadjutalék, melyet ma az álló hadsereghez ad Magyarország.

A magyar nemzet zöme ma semmi esetre sem gondol erre, de nehezen zárkozhatnék el a közlemény a fentiek megfontolása elöl az esetben ha a „Neue freie Presse“ föltevésével álnak eléje.

Veszélyes irányzat tehát az, a melylyel ezen osztrák részről származó indítvány habár öntudatlanul — előtérbe hozott s kötelességünk volt ez irányzattal már most, mi előtt az a Lajtán tul elterjedt teljes elhatározottsággal, szembe szállni.

Evi jelentés

a debreczeni gazdasági egyesület 1886. évi működéséről.

Tisztelt közgyűlés!

Régi igazság, hogy a közösbaj az embereket közelebb hozza egymáshoz, de mindomellett vagyis jobban mondva ezen igazság ellenére is sajnálattal kell tapasztalunk, hogy alig számba vehető kivétellel, Magyarországon általában — s fájdalom, mi is ide tartozunk — dacára annak, hogy a mezőgazdaságnak kivétel nélkül minden termelési ágában felette nyomasztó pangás észlelhető, ezen közösbaj a gazdákat egymáshoz közelebb hozni, illetve a társulási eszméjének köztük tért hódítani nem képes.

Mi ép ugy, mint hazánk többi gazdasági egyesüetei, midőn mult évi tevékenységünkről számot adunk, inkább arról tehetünk jelentést mit tehetünk volna, semmint arról, a mit végeztünk. A helyzet ezen észinte beismerésére az ügyérdeken kívül kötelezve érezzük magunkat még azon körülmény folytán is, hogy a mulasztás nem egyetlen választmányának tevékenységében, hanem azon körülményben gyökerezik, hogy városunknak azon 6999 lakosa közül, kiket az összeírás, mint mezőgazdasággal foglalkozó gazdákat mutat ki, csakis egy 12 százalék része vagyis 82 egyén lépett az egyesület kötelekébe s hogy ennel fogva a tagsági illeték csekély volta mellett az egylet nem rendelkezik azon anyagi eszközökkel, melyek nélkül számba vehető sikeres működést sem most, sem a helyzet változatlansága esetén a jövőre sem lehet kifejtetni.

Ha ugyanis egyletünk anyagi helyzetét számba vesszük, pénztári számadásaink arról tanusodnak hogy, azon az Ipar banknál elhelyezett 5892 frt 06 krt kitevő alapítványi tőke az Ipar banknál elhelyezett 680 frt 39 krt kitevő Margitay alapítvány az Ipar banknál elhelyezett 9 frt 02 krt kitevő rendelkezési alap kintlevő 402 frt — alapítvány és kamatai a még be nem fizetett 93 frt — hátralékok a gépek használatáért befolyt 8 frt — a lótenyésztési részv. ben fekvő 100 „ — a gépeket fektetett . . . 813 frt 03 kr, tehát együtteségükben 7997 frt 50 krt kitevő alapvagyon az egyesület fennállását biztosítja ugyan, de az alapítókének kamatozó részéből befolyó 286 frt 79 kr. a részv. tagok által befizetett 120 „ — tehát összesen . . . 406 „ 79 kr jövedelemmel, szemben: az ügykezelésnek (tisztai fizetések) 230 ft (posta, irda) . . . 11 ft

